

PARTENERI
Institutul de Politici Publice
Mișcarea Europeană din Moldova
Asociația pentru Politică Externă din MoldovaJurnal 7
de Chișinău

Cuvântul

Observatorul
de Nord

GAZETA de SUD

ARGUMENT

Și totuși,
Ziua Europei!

Sorina Ștefărcă

Când scoteam numărul precedent, mi-am zis că acesta va fi unul de sărbătoare. Că, făcând abstracție de puzderia de gândaci de Colorado care iarăși ne-au invadat, în „Obiectiv European” ne vom gândi la Ziua Europei - căci pe 9 mai este celebrată constituirea Uniunii Europene pe întreg continentul! S-au întâmplat însă atâtea între timp, încât „Odă Bucuriei” parca nu-și mai găsește locul în Moldova. Astăzi, e trendy să afirmi că în materie de integrare europeană, în țara asta, în general nu s-a întâmplat nimic. Și să găsești doi-trei vinovați de distrugerea visului european...

Dar e primăvară și nu vreau să caut distrugători de vise. Vreau să cred că viitorul depinde de noi. Da, cei care „ca mâine” ar vota pentru aderarea la Uniunea Europeană sunt cu încă patru procente mai puțini decât erau în toamnă - doar 51 la sută, potrivit Barometrului de Opinie Publică pentru luna aprilie -, dar asta nu înseamnă că, puși de facto în situația de a lua o asemenea decizie, moldovenii nu s-ar gândi de șapte ori înainte să taie. Pentru că, o spun aceeași respondenți la sondaj, avantajele aderării la Uniunea Europeană sunt liberalizarea circulației (20%), locuri de muncă și diminuarea șomajului (10,2%), modernizarea vieții sociale și un trai mai bun (9,1%)... E adevărat și că toată vânzoleala politică și-a pus amprenta pe percepția euro-integrării - ce să-i faci dacă la noi și partidele, și fenomenele sunt asociate cu oamenii? -, dar nu cred că percepția în cauză nu mai poate fi schimbată.

Mi-a reanimat optimismul Ambasadorul Dirk Schuebel, care în paginile 1-3 este mai mult decât sugestiv: „Dacă stabilitatea politică revine, Summit-ul de la Vilnius ar putea fi un succes”. Altfel spus, în limbaj mai puțin diplomatic, dacă vectorul politic și de dezvoltare al țării nu se schimbă, Europa ar putea să ne tragă la suprafață la Vilnius. Chiar de va trebui să ne apuce de urechi ca să ne salveze.

Europa, totuși, este un proiect politic, animat de voința politică. Și asta chiar dacă, la 9 mai 1950, Franța și Republica Federală Germania decideau într-o problemă economică - să-și gestioneze în comun industriile cărbunelui și oțelului. Să fie, deci, 9 mai și să fie Ziua Europei! La mulți ani tuturor celor care se simt europeni!

P.S. Numărul de față este ultimul din cele zece planificate în cadrul proiectului „Obiectiv European” pentru perioada octombrie 2012 - aprilie 2013. Sperăm însă să găsim o posibilitate de a continua să vă informăm despre drumul Moldovei spre Europa.

Dirk Schuebel. Ambasadorul Uniunii Europene la Chișinău:

„Dacă stabilitatea politică revine,
Summit-ul de la Vilnius
ar putea fi un succes”

Avalanșa de evenimente produse de la începutul acestui an în R. Moldova, de la tragicul accident din Pădurea Domnească și până la moțiunea de cenzură exprimată Guvernului Filat, plus „războiul” ce a urmat și mai urmează, au adus o notă de îngrijorare în discursurile oficialilor europeni cu referire la țara noastră. Indiferent de poziția pe care o ocupă, toți își doresc revenirea R. Moldova la stabilitate, doar astfel fiind posibil dialogul constructiv cu UE. Interviu realizat de Valentina Ursu de la Radio „Europa Liberă” cu Ambasadorul Uniunii Europene, Dirk Schuebel (<http://www.europalibera.org/content/article/24967306.html>), confirmă o dată în plus acest fapt. Vă atenționăm că discuția a avut loc la 23 aprilie, adică, până la demiterea lui Marian Lupu din funcția de președinte al Parlamentului și până la incidentul din satul Varnița...

Valentina Ursu,

„Europa Liberă”

„Am fost puțin surprinși de decizia
Curtii Constituționale”

- Dle Schuebel, președintele Nicolae Timofti l-a propus pe ministrul de Externe în exercițiu, Iurie Leancă, la funcția de prim-ministru interimar. Anunțul a venit la o zi după decizia Curtii Constituționale, care a anulat decretul prezidențial prin care candidatul la funcția de premier fusese desemnat Vlad Filat. A fost o surpriză pentru Dvs. aceasta nominalizare?

Sper din suflet ca instabilitatea politică actuală să se termine degrabă, astfel încât în țară să revină o viață politică normală, iar cele mai importante lucruri - reformele - să poată fi continuate. Pentru ca oamenii să poată simți, în sfârșit, schimbările - adevăratele schimbări, în viața fiecăruia dintre ei.

- Noi, desigur, am fost puțin surprinși de decizia Curtii Constituționale. Eu îl cunoșteam pe dl președinte Timofti ca pe un expert bun al Constituției țării - sunt foarte puține persoane care cunosc Legea Fundamentală mai bine.

Iurie Leancă: „Am acceptat interimatul pentru a asigura
continuarea cursului de integrare europeană”

„Am acceptat funcția de prim-ministru interimar pentru a asigura continuarea implementării reformelor și a cursului de integrare europeană a țării noastre”, a declarat Iurie Leancă în cadrul primului său briefing susținut în această calitate.

„Cea mai mare parte a lucrului în direcția pregătirii semnării Acordului de Asocieră cu Uniunea Europeană, inclusiv a Acordului privind

Comerțul Liber, Aprofundat și Cuprinzător, dar și activitățile orientate spre obținerea regimului liberalizat de vize cu UE a fost deja îndeplinită. Urmează o perioadă extrem de responsabilă și complexă, în care trebuie să ne pregătim de Summit-ul Parteneriatului Estic de la Vilnius, din noiembrie anul curent, însă pentru a reuși să atingem obiectivele pe care ni le propunem în raport cu acest Summit este nevoie de stabilitate acasă și avem nevoie de un

efort comun conjugat, pe care sper să reușim să-l facem”, a menționat Iurie Leancă.

Prim-ministrul interimar a spus că va cere colegilor din Guvern să facă abstracție de faptul că reprezintă diferite partide, dar și de evenimentele politice ce se derulează în țara noastră, și să se concentreze pe realizarea sarcinilor ce stau în fața Cabinetului de Miniștri, pentru că „interesele țării trebuie să prevaleze asupra intereselor de partid sau

asupra intereselor personale”. De asemenea, el a menționat că vor fi luate măsuri astfel, încât efectele negative ale problemelor politice să nu se răsfângă asupra cetățenilor.

În trei luni, am exportat în UE
peste cinci milioane de litri de vin

Peste cinci milioane de litri de vin moldovenesc au fost exportate în UE în primele trei luni ale lui 2013. Cantitatea în cauză constituie 22,4% din cota totală de 24 mln. litri oferită de către UE în cadrul regimului preferențial unilateral ATP.

Destinațiile prioritare de export au fost în Cehia, Polonia, România și Slovacia.

Pentru exportul de zahăr în UE au fost eliberate 11 au-

torizări, contingentele tarifare fiind utilizate în proporție de 24,7% din cele de 34 mii tone permise. Astfel, au fost exportate 8386 tone de zahăr produs în RM, preponderent în România și Polonia. Cele mai puține autorizări, cinci la număr, au fost solicitate pentru cereale - 2411 tone grâu, ceea ce constituie 4,4% din cota totală de 55 mii tone. Principalele destinații de export pentru grâu au fost România și Marea Britanie.

Reforma Justiției moldovenești, un drum care trebuie parcurs până la capăt

Implementarea Strategiei de Reformă a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016 este în plină desfășurare în R. Moldova, până acum fiind înregistrate ca și realizate mai mult de jumătate din acțiunile planificate. Subiectul a fost discutat în detalii de către un grup de experți europeni și de reprezentanți ai Guvernului în exercițiu al R. Moldova, în cadrul celei de-a XII-a Reuniuni a Subcomitetului nr. 3 de Cooperare RM-UE, organizat la 26 aprilie 2013 la Chișinău.

Lilia Zaharia,
Asociația Presei
Independente

Lilia Ioniță, șefă-adjunctă a Direcției generale Legislație din cadrul Ministerului Justiției, a informat că, până la începutul anului 2013, circa 56% dintre acțiunile prevăzute în Strategie au fost realizate integral. Nerealizate rămân 13% din acțiuni, celelalte fiind în proces de implementare. „Provocările ce țin de optimizarea procesului de coordonare și monitorizare a acțiunilor din această Strategie urmează a fi soluționate cu ajutorul Proiectului pentru susținerea coordonării reformei din sectorul justiției al Moldovei. Este un proiect de asistență tehnică, ce va demara în prima jumătate a anului 2013, grație suportului Uniunii Europene”, a menționat Lilia Ioniță. La rândul său, Stefan Tressing, liderul echipei pentru Ucraina, Moldova și Belarus a Serviciului European de Acțiune Externă (SEAE), a ținut să aprecieze gradul de implementare a acțiunilor planificate în Strategie, însă a remarcat că aceste reforme trebuie continuate, pentru ca cetățenii să aibă o încredere mai mare în sistemul judi-

ar. „UE acordă prioritate reformării justiției, iată de ce trebuie să continuați drumul pe care l-ați început”, a spus oficialul.

În cadrul reuniunii, reprezentanții Ministerului Justiției au prezentat un raport privind cazurile înaintate de cetățenii R. Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, cooperarea judiciară în materie civilă și penală, și au anunțat intenția R. Moldova de a ratifica patru convenții ale Conferinței de la Haga de Drept Internațional Privat. Printre subiectele dezbătute de participanți au figurat cele privind liberalizarea regimului de vize, lupta împotriva corupției, migrația și azilul, cooperarea în cadrul Parteneriatului de Mobilitate, traficul de ființe umane, crimele financiare și managementul frontierei, inclusiv cooperarea cu Misiunea UE de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina (EUBAM). De menționat că cea de a XI-a sesiune a Reuniunii a avut loc în noiembrie 2011, la Bruxelles.

Potrivit Raportului pentru 2012 privind gradul de implementare a Strategiei de Reformă a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016, http://www.justice.gov.md/public/files/RAPORT_implementare_partea_analitica_pentru2012.pdf, adoptarea Strategiei a permis includerea R. Moldova în Programul UE de sprijin al politicii sectoriale în domeniul justiției. Astfel R. Moldova va beneficia de circa 52 milioane de euro în calitate de suport bugetar în dreptul spre finanțarea sectorului justiției. De asemenea, s-a ajuns la un acord cu UE ca, aditional, să fie oferite opt milioane de euro în calitate de fonduri „more for more”. Primele tranșe din cadrul acestui suport bugetar urmează a fi virate în anul 2013.

Obținerea vizelor UE, mai ușoară pentru anumite categorii de moldoveni

Moldova a făcut încă un pas spre Europa după ce, la 18 aprilie, Parlamentul European (PE) a adoptat un acord revizuit între UE și țara noastră privind facilitarea eliberării vizelor. Este vorba de Acordul de facilitare a regimului de vize între Comunitatea Europeană și R. Moldova, intrat în vigoare la 1 ianuarie 2008. Așadar, șoferii autobuzelor și camioanelor, jurnaliștii, rudele apropiate ale cetățenilor/rezidenților UE, dar și participanții la programele oficiale de cooperare transfrontalieră ale UE, vor avea posibilitatea să obțină mai ușor vize de scurtă ședere pentru vizite de maximum 90 de zile.

Victoria Vlad

Acordul aduce beneficii nu doar pentru anumite categorii de persoane, ci tuturor moldovenilor, întrucât, contra unei taxe de până la 30 de euro, vor putea să se înscrie prin furnizori externi de servicii, alături de care un stat membru cooperează în vederea emiterii unei vize. De asemenea, moldovenii vor fi scutiți de obligația de a se prezenta personal pentru depunerea unei cereri de viză.

„Parlamentul a trimis un semnal foarte important. Acordul dintre UE și RM reprezintă o recunoaștere a progreselor înregistrate de către autoritățile RM și a eforturilor poporului moldovean”, a declarat raportorul PE pentru RM, Marian-Jean Marinescu, de la Grupul Partidului Popular European. Potrivit lui Marian-Jean Marinescu, respectivul Acord, care este un pas încurajator, va aprofunda cooperarea RM cu UE și va promova dezvoltarea contactelor interumane, stabilitatea, securitatea, di-

Marian-Jean Marinescu, despre vize și nu numai, cu ex-premierul Vlad Filat

alogul social și bunăstarea cetățenilor europeni și moldoveni. „Acordul este un punct-cheie în procesul de liberalizare a vizelor și, totodată, un stimulent pentru Moldova, în vederea implementării reformelor necesare în domeniile libertății, securității și justiției”, a precizat Marinescu. De altfel, raportorul a concluzionat că acest acord reprezintă o nouă oportunitate

de investiții pentru UE și, în același timp, o deschidere pentru piața muncii.

Reguli simplificate pentru obținerea vizelor europene

Potrivit unui comunicat al PE, noile modificări au simplificat documentele justificative pentru demonstrarea scopului călătoriei pentru reprezentanții

societății civile, ziariști și participanți la evenimentele internaționale. Totodată, rudele apropiate ale cetățenilor UE, echipele tehnice care însoțesc jurnaliștii, tinerii participanți la seminare, conferințe, evenimente sportive, culturale sau educaționale, organizate de ONG-uri, reprezentanți ai societății civile și participanți la programe oficiale UE de cooperare transfrontalieră vor beneficia și de anularea totală a taxei de viză. Acordul amendat simplifică și criteriile pentru vizele cu intrări multiple pentru parteneri, copii și părinți care vizitează cetățenii moldoveni rezidenți legali în UE, iar moldoveni care au pașapoarte biometrice nu vor mai avea nevoie de viză pentru șederi scurte și vor putea circula pe teritoriile statelor membre UE fără viză. Potrivit Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al RM, cel mai probabil, Acordul va intra în vigoare la începutul verii, în prima zi a celei de-a doua luni, după ce Consiliul UE va notifica ratificarea acestuia.

Foto: europarl.europa.eu

PENTRU MOLDOVENII AFLAȚI ÎN STRĂINĂTATE

Facilități la achitarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală

Dacă vor dovedi prin acte confirmative că au lipsit mai mult de 183 de zile de acasă, cetățenii R. Moldova care sunt plecați pentru o perioadă mai îndelungată peste hotarele țării sau au permis de ședere în alt stat vor fi scutiți de achitarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă.

Astfel de prevederi legislative au fost adoptate de Parlament la 12 aprilie anul curent.

Modificările la Legea privind mărimea, modul și termenul de achitare a primei de asigurare obligatorie

presupun facilitarea cooperării cetățenilor cu Compania Națională de Asigurări în Medicină (CNAM), care va identifica persoanele plecate de mai mult timp peste hotare pentru ca să beneficieze de serviciile sistemului medical din țară și să participe în condiții avantajoase la finanțarea acestuia. Potrivit noilor modificări, actele ce vor confirma lipsa din țară a persoanei vor fi depuse la Agențiile teritoriale ale CNAM pentru ca cetățeanul vizat să fie radiat din lista plătitorilor de prime în sumă fixă pentru anul respectiv de gestiune. Actele în cauză pot fi prezentate atât

de titularul lor, cât și de reprezentantul legal aflat în țară.

Victor Lutenco, șeful Biroului pentru Relații cu Diaspora (BRD) din cadrul Cancelariei de Stat, a declarat că, până la 1 iulie a.c., când vor intra în vigoare modificările legislative adoptate, CNAM împreună cu BRD, dar și alte instituții ale statului, vor identifica mai multe posibilități privind facilitarea accesului reprezentanților diasporei la sistemul de asigurare de asistență medicală din RM.

De menționat că, în conformitate cu art. 4 alin. (6) al Legii cu privire

la asigurarea obligatorie de asistență medicală nr. 1585- XII din 27.02.1998, în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală, persoane asigurate pot fi atât cetățenii RM, cât și cetățenii străini și apatrizii având reședința în RM, încadrați în muncă în RM în baza unui contract individual de muncă, precum și cetățenii străini și apatrizii cu domiciliul în RM, în interesul cărora au fost plătite prime de asigurare obligatorie de asistență medicală în mărimea și în termenul stabilit de legislație.

(L. Z.)

Dirk Schuebel. Ambasadorul Uniunii Europene la Chișinău:

„Dacă stabilitatea politică revine, Summit-ul de la Vilnius ar putea fi un succes”

↳ Pagina 1

Faptul că Domnia sa a luat o decizie care este în discordanță cu Constituția e cu adevărat surprinzător. Dar sigur că noi respectăm decizia Curții. În ceea ce privește nominalizarea lui Iurie Leancă, consider că e o alegere excelentă. În Europa, îl cunoaștem foarte bine pe dl Leancă și îl apreciem. Sunt convins că-și va îndeplini funcția de premier interimar de o manieră excelentă.

- De ce negocierile purtate nu s-au finalizat cu votarea unui guvern?

- Bineînțeles că motivul a fost decizia Curții Constituționale pentru că, din câte înțeleg, partidele erau aproape de găsirea unei înțelegeri.

„Am colaborat foarte bine cu prim-ministrul Vlad Filat și echipa sa”

- Și de ce oare atâtea grabă să voteze procurorul și legea cu sistemul electoral mixt, să facă poziția șefului CNA inamovibilă? De ce ar fi trebuit ca în câteva zile să fie votat totul foarte repede în Parlament?..

- Cred că trebuie să analizăm separat aceste subiecte. Din câte înțeleg eu, anumite decizii au fost luate rapid pentru că e nevoie de stabilitate politică. Există niște obiective foarte ambițioase pentru acest an, asumate înainte de Summit-ul Parteneriatului Estic de la Vilnius. Și pentru a obține aceste rezultate e nevoie de un guvern funcțional, respectiv anumite decizii trebuie adoptate. Cât privește modificarea sistemului electoral, sigur că aceasta trebuia precedată de consultări cu societatea civilă și cu Comisia de la Veneția. Eu aș recomanda ca acest lucru să fie făcut acum, fără întârziere.

- În ce condiții poate fi depășită instabilitatea politică?

- În cei trei ani și jumătate de când dețin acest post, am avut experiența colaborării cu un guvern foarte bun, cu un guvern funcțional. Cu persoane care au avut reacții rapide, cu care am conlucrat foarte bine. Sper din toată inima că această perioadă de instabilitate poate fi depășită și că un guvern nou, stabil, poate fi constituit până la alegerile următoare.

- Tot mai mulți politicieni declară precum că un singur om ar fi acaparat

instituțiile democratice ale țării...

- Aș prefera să nu comentez. Este foarte important să existe un sistem de echilibru al puterilor atât în interiorul Guvernului, dacă acesta e de coaliție, cât și în interiorul opoziției - ceea ce nu avem încă în Moldova. Sper foarte mult că noul candidat la funcția de prim-ministru va fi nominalizat și va forma rapid un nou guvern, care să obțină votul unei majorități în Parlament.

- Dl Filat ar mai avea șansa să revină în funcția de premier?

- Este o întrebare pe care va trebui să o adresați Curții Constituționale. Sunt sigur că da - cum și când, însă, trebuie întrebată Curtea Constituțională. (...) Noi, cei din UE, am colaborat foarte bine cu prim-ministrul Vlad Filat și echipa sa. Am avansat în relațiile bilaterale spre un nivel fără precedent și, bineînțeles, am dori continuarea acestei relații pentru a ajunge la semnarea Acordului de asociere, care să prevadă intrarea RM

În acest an vom atinge un nivel fără precedent al sprijinului european pentru RM. Deja am convenit asupra unui program de sprijin în valoare de 100 mln. euro pentru țara dvs., iar acesta ar putea fi și mai mare dacă Moldova se va califica pentru așa-zisul principiu „more for more”. Există și posibilitatea unor resurse suplimentare, în funcție de gradul de avansare a reformelor.

în Zona de liber schimb și abolirea regimului de vize pentru călătoria liberă a cetățenilor moldoveni.

- Ritmul implementării reformelor e cel pe care și-l dorește și UE?

- După cum știți, relațiile noastre bilaterale au fost excelente și o serie de subiecte au fost administrate foarte bine. Oricum, este evident că situația internă nu a contribuit la avansarea în multe privințe, de aceea, stabilitatea politică este indispensabilă pentru continuarea reformelor.

„Aveți un pluralism politic destul de larg...”

- Unii lideri de opinie cred ca RM ar avea nevoie, în mod imperativ, de o alternativă la actualele partide parlamentare. S-ar cere acest lucru?

- Cred că aveți destule partide politice care își pot asuma această misiune. Aveți un pluralism politic destul de larg - de la extre-

ma dreaptă la extrema stângă, „ingrediente” ce sunt suficiente pentru a prepara o „mâncare” bună.

- Ați participat la acea întâlnire nocturnă de la Guvern, în seara zilei când Curtea Constituțională și-a anunțat verdictul? Ce s-a discutat acolo?

- Nu, eu nu am participat la acea întâlnire și am fost foarte surprins să aud despre acest zvon din mass-media.

- Totuși, unii politicieni vă învinuiesc pe dvs., dar și pe alți demnitari occidentali că se amestecă în treburile interne ale RM...

- Habar nu am unde intervenim noi! Noi nu intervenim în nicio dezbatere politică ce are loc în această țară. Noi respectăm în totalitate decizia liberă a cetățenilor moldoveni de a hotărâ asupra celor care îi guvernează.

- Votul uninominal permite alegerea directă a deputaților, opus sistemului de alegere pe liste întocmite de partide. Comuniștii aduc critici dure sistemului electoral mixt. Să fie atât de dăunător acest sistem pentru RM?

- Fiecare țară optează pentru sistemul electoral pe care și-l dorește și, apropo, Constituția RM nu prevede ce sistem electoral trebuie ales. Există o serie de țări europene în care există sisteme mixte similare. Nu e nimic în neregulă cu decizia propriu-zisă. Însă maniera în care a fost adoptată această lege nu corespunde

felului nostru de a vedea lucrurile. Pentru că experienții în domeniu, Comisia de la Veneția a Consiliului European, ar trebui să-și spună opinia, iar consultarea societății civile este indispensabilă. Încă o dată, aș vrea să solicit ca această lege să fie consultată cu societatea civilă și cu Comisia de la Veneția, și ca potențialele sugestii de modificări să fie luate în considerație.

- Unii spun ca acest sistem ar împiedica democratizarea societății moldave.

- Categorie, nu. Ideea e că există niște procese și proceduri care trebuie urmate atunci când se adoptă o lege de o asemenea importanță pentru țară, pentru că se decide asupra felului cum cetățenii își aleg liderii.

„De Transnistria depinde dacă va profita sau ba de asocierea la UE”

- S-a vorbit și se vorbește mult despre importanța reuniunii de la Vilnius pentru R. Moldova. Care ar trebui să fie așteptările reale?

- Acest lucru depinde de Moldova însăși. Dacă stabilitatea politică revine și dacă elementele legislative necesare pot fi adoptate și implementate corect, atunci eu continuu să fiu optimist că Summit-ul de la Vilnius poate fi unul de succes pentru Moldova. Ceea ce înseamnă că Acordul de asociere cu UE ar putea fi semnat la Vilnius și că negocierile pentru regimul liberalizat de vize să fie finalizate înainte de întrunirea din capitala Lituaniei.

- Parafarea și semnarea acordurilor moldo-comunitare avantajează regiunea transnistreana?

- Depinde de conducerea de la Tiraspol. Dacă

partea transnistreană va decide să se alătore Acordului de asociere și Zonei de liber schimb, în situația în care există multe companii transnistrene ce fac comerț cu UE, este evident că ar avea sens să profite de sistemul autonom de preferințe comerciale, de care se bucură actualmente, dar și de Acordul de asociere, care le-ar oferi și mai multe avantaje. La negocieri participă și un observator din partea transnistreană, așa că Tiraspolul este la curent cu subiectele discutate și depinde de ei ce vor face. După cum am mai spus, continuu să fiu optimist și să cred că vom fi pregătiți pentru a porni procesul de asociere la Vilnius.

- Corneliu Gurin a dat marea lovitură, fiind ales, cu 51 de voturi din 101, în funcția de Procuror General, când nimeni nu se aștepta la acest lucru. Ce șanse are reforma la procuratură?

- Mai întâi de toate, vreau să vă spun că sunt bucuros că a fost nominalizată persoana noului procuror general. Am văzut multe reacții pozitive, dar și negative. În privința acestora din urmă, aș vrea să spun că trebuie să-i dăm dlui Gurin o șansă să demonstreze că își va putea îndeplini bine obligațiile de serviciu. Eu sunt convins că domnia sa poate fi un bun procuror general și că va putea promova considerabil procesul de reformă, ceva absolut necesar. Și, apropo, noi sprijinim aceste eforturi prin intermediul unui consultant de nivel înalt care lucrează cu procurorul general zi de zi, ceea ce, sperăm, va ajuta la avansarea reformelor în Procuratura Generală de o manieră energică.

- Odată cu schimbarea conducerii Executivului, ne va fi dat să auzim din nou

unoscutul refren al depolitizării. De la vorbă la faptă mai e mult?

- Depolitizarea este atinsă atunci când, în principiu, nu mai contează cine conduce instituția, pentru că toată lumea va ști că, indiferent cine o conduce, el sau ea va asigura funcționarea legii. Pentru mine, cel mai important e ca procesul de reforme să continue, astfel încât să atingem obiectivele comune.

„Lupta cu corupția trebuie să rămână o prioritate”

- Care ar trebui să fie prioritățile noului guvern?

- Cred că sarcinile noului executiv sunt similare cu cele ale fostului Cabinet de Miniștri - să continue reformele democratice și să asigure supremația legii în RM. În acest context, aș dori să menționez prioritatea principală: lupta cu corupția. Iar, în paralel, îmbunătățirea condițiilor economice, inclusiv prin îmbunătățirea climatului investițional, pentru investitori străini și locali.

- De ce se insistă pe ideea că alegerile anticipate nu ar fi o soluție bună pentru Moldova?

- Nu am spus că alegerile nu sunt bune, ele sunt parte a unui proces democratic. Dacă ele contribuie la stabilitatea politică, atunci alegerile pot ajuta lucrurile. Întrebarea este dacă acesta este cazul în situația actuală?

- Dar contează dacă aceste anticipate s-ar organiza până la sau după summit-ul de la Vilnius?

- Aceasta nu este un subiect de speculație, totul depinde de situația politică. Dacă va exista un candidat la funcția de prim-ministru care va obține sprijin parlamentar pentru echipa sa, nu vor fi organizate alegeri noi. Dacă nu va fi găsit un candidat nou care să obțină sprijinul majorității în Parlament într-un timp prevăzut de Constituție, atunci alegerile anticipate vor fi organizate.

- Are nevoie Moldova de o nouă Constituție?

- Cred că există câteva lucruri care trebuie schimbate în actuala Constituție, dar modificările trebuie făcute calm, consultând toate părțile societății și abia după acest proces, care poate dura ani de zile, schimbările să fie operate.

De la cooperare la integrare:

relațiile Republicii Moldova cu Uniunea Europeană

1 Acordul de Parteneriat și Cooperare (APC)

Până la semnarea și punerea în aplicare a Acordului de Asociere cu UE, cadrul juridic și instituțional al relațiilor RM-UE este definit de Acordul de Parteneriat și Cooperare, semnat la 28 noiembrie 1994 și intrat în vigoare la 1 iulie 1998, pentru o perioadă de zece ani. APC a reprezentat, întâi de toate, un angajament încheiat între Moldova și UE în numele afirmării valorilor democratice.

Prin acest acord, părțile au convenit să promoveze un *dialog politic* menit să consolideze apropierea lor, să sprijine transformările politice și economice din RM, să contribuie la o mai mare convergență a pozițiilor în probleme internaționale de interes reciproc, să încurajeze cooperarea bilaterală în materie de respectare a principiilor democratice și consolidare a stabilității și securității în Europa.

În domeniul *cooperării economice*, APC a acordat RM tratamentul națiunii celei mai favorizate în ceea ce privește tarifele pentru bunuri și a introdus, concomitent, noi elemente de natură să faciliteze schimburile economice. De exemplu, APC a consacrat principiul tranzitului liber pentru mărfuri, a liberalizat circulația pentru unele tipuri de capital și a formulat perspectiva creării Zonei de liber schimb între RM și UE. Părțile au convenit, inclusiv, asupra liberalizării progresive a prestării serviciilor transfrontaliere, aceasta având ca scop dezvoltarea unui sector de servicii orientat spre piață. De asemenea, prin art. 50 al APC, Moldova s-a angajat să întreprindă măsurile necesare creșterii compatibilității graduale a legislației sale cu cea a Uniunii Europene, inițiind, în acest sens, o nouă componentă a cooperării, și anume, *armonizarea legislației moldovenești cu cea comunitară*. Astfel, consolidarea și diversificarea legăturilor economice și comerciale între RM și UE nu mai era un scop în sine, acestea devenind mai degrabă mijloace pentru a crea o largă simetrie de dezvoltare în toate domeniile de cooperare.

Totodată, APC a instituționalizat, pentru prima oară, *relațiile de cooperare ale RM cu UE*. Astfel, parteneriatul moldo-comunitar a fost ierarhizat în trei trepte: Consiliul de Cooperare (la nivel de miniștri), Comitetul de Cooperare (la nivel de înalți funcționari) și Comitetul Parlamentar de Cooperare (la nivel de membri ai Parlamentului European și ai Parlamentului Republicii Moldova). Principala responsabilitate a respectivei instituții este monitorizarea implementării Acordului de Parteneriat și Cooperare, precum și a planurilor de acțiuni convenite în contextul Politicii Europene de Vecinătate și al Parteneriatului Estic.

APC nu a satisfăcut însă așteptările Republicii Moldova. În ciuda faptului că atât structura, cât și conținutul său au fost inspirate din Acordurile europene de Asociere semnate în anii '90 de UE cu statele din Europa Centrală și de Est, *acest acord nu a oferit RM o perspectivă clară de integrare europeană*. În schimb, APC a inițiat un parteneriat pe orizontală între țara noastră

și UE, obiectivul final fiind încurajarea unui nivel comparabil de dezvoltare în domeniile politic, juridic, economic, financiar și cultural, de natură să favorizeze apropierea graduală a statelor semnatare de o mai largă arie de cooperare în Europa. APC a avut, de fapt, două handicapuri majore. Primo, APC nu a oferit relațiilor RM-UE o finalitate clar definită în sensul integrării sale graduale în UE. Duo, spre deosebire de Statele Baltice, *țara noastră a fost circumscrisă spațiului ex-sovietic, față de care UE nu era încă pregătită să abordeze o strategie integraționistă*. În ciuda handicapurilor sale structurale, implementarea APC a avut, totuși, efecte pozitive asupra Moldovei și relațiilor ei cu UE. Printre realizările principale ale APC pot fi enumerate dezvoltarea unui dialog politic structurat și continuu cu UE, implicarea UE în promovarea reformelor interne ale RM, demararea procesului de armonizarea a legislației țării noastre cu legislația comunitară în domeniile drepturilor omului, judiciar și administrativ, economiei, comerțului, cooperării vamale, fitosanitar, securității alimentare, transportului, reformei sociale, educației etc.

Totuși, APC nu s-a ridicat la nivelul obiectivelor fixate. Dialogul moldo-comunitar a continuat să acorde o atenție superficială subiectelor politice de interes major pentru RM, precum problema transnistreană, retragerea trupelor ruse sau eventuala includere a țării în procesul de Stabilizare și Asociere din Europa de Sud-Est. Până la aderarea la Politica Europeană de Vecinătate (PEV), *nici cooperarea comercial-economică nu a înregistrat progrese majore*. Obiectivul APC privind crearea unei zone de comerț liber între UE și RM, după ce aceasta din urmă va adera la Organizația Mondială a Comerțului (OMC), a rămas nerealizat. Astfel, în perioada 1998-2006, volumul total al comerțului moldo-comunitar nu a depășit o treime din volumul total al exporturilor și importurilor efectuate de țara noastră. *Situația s-a schimbat doar după ce România a aderat la UE în ianuarie 2007*, când comerțul Moldovei cu UE a depășit 50% din volumul total al operațiunilor de comerț realizate de agenții economici autohtoni. *Și la capitolul armonizare legislativă, Moldova a obținut progrese neesențiale în perioada 1998-2005*, lucrurile începând să se schimbe, încet, doar odată cu demararea procesului de realizare a angajamentelor luate de Moldova în Planul de Acțiuni semnat cu UE în cadrul Politicii Europene de Vecinătate, la 22 februarie 2005. Acestea și alte eșecuri ale APC au fost previzibile de la bun început - în mare parte, din două considerente. Mai întâi de toate, APC nu a oferit Moldovei stimulentele politice, economice și financiare necesare pentru a o determina să angajeze resursele instituționale și financiare necesare pentru implementarea eficientă a acordului. Totodată, *nici UE, care era preocupată de lărgirea sa în Europa Centrală și de Est, nu a dat dovadă de voință politică și interes pentru o mai activă implicare în implementarea APC*.

28 noiembrie 1994	Semnarea Acordului de Parteneriat și Cooperare cu Comunitățile Europene și Statele lor Membre (UE)
1 iulie 1998	Intrarea în vigoare a Acordului de Parteneriat și Cooperare
28 iunie 2001	Aderarea Republicii Moldova la Pactul de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est
22 februarie 2005	Semnarea Planului de Acțiuni UE - Moldova, în cadrul Politicii Europene de Vecinătate
24 martie 2005	Declarația Parlamentului Republicii Moldova cu privire la parteneriatul politic pentru realizarea obiectivelor de integrare europeană a țării
19 decembrie 2006	Republica Moldova devine membră a Acordului de Liber Schimb din Europa Centrală (CEFTA)
10 octombrie 2007	Semnarea Acordurilor de facilitare a regimului de vize și readmisie a persoanelor cu UE
1 ianuarie 2008	Intrarea în vigoare a Acordurilor de facilitare a regimului de vize și readmisie a persoanelor cu UE
21 ianuarie 2008	Consiliul Uniunii Europene aprobă introducerea unor preferințe comerciale autonome pentru Republica Moldova
7 mai 2009	Aderarea Republicii Moldova la Parteneriatul Estic
12 ianuarie 2010	Prima rundă de negociere a Acordului de Asociere cu UE
17 martie 2010	Republica Moldova a devenit membră cu drepturi depline în cadrul Comunității Energetice
15 iunie 2010	Lansarea dialogului privind liberalizarea regimului de vize cu UE
24 ianuarie 2011	Comisia Europeană a prezentat Republicii Moldova un Plan de Acțiuni privind liberalizarea regimului de vize cu UE
26 iunie 2012	Semnarea Acordului privind spațiul aerian comun între Republica Moldova și UE
19 noiembrie 2012	Consiliul UE a luat decizia de a iniția procesul de evaluare a implementării condițiilor celei de-a II-a faze a dialogului privind liberalizarea regimului de vize

2 Pactul de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est (PSESE)

Conștientă de deficiențele APC, la sfârșitul anilor '90 diplomația de la Chișinău și-a propus afirmarea Moldovei ca parte componentă a Europei de Sud-Est, dorind să evadeze, astfel, din categoria statelor ex-sovietice ale Europei de Est.

De altfel, așa cum au demonstrat-o anterior Statele Baltice, regăsirea și reafirmarea propriei identități geopolitice a favorizat integrarea lor în Alianța Nord-Atlantică (NATO) și UE. În acest context, *cooperarea regională în Europa de Sud-Est a devenit o prioritate pentru autoritățile moldovene*, care sperau că pe această cale vor convinge Uniunea Europeană să includă RM în Procesul de Stabilizare și Asociere pentru Europa de Sud-Est, propus de Comisia Europeană la 26 mai 1999.

După multe eforturi diplomatice, RM a fost admisă, la 28 iunie 2001, doar în cadrul Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est (PSESE), care conținea angajamentul UE de a sprijini statele din Europa de Sud-Est în perspectiva integrării lor depline în structurile sale. Acest angajament nu se referea însă și la Moldova, incluzându-se în PSESE fiind condiționată de Bruxelles cu neabordarea problemei transnistrene și, mai ales, a perspectivei de aderare la UE. *În ciuda aprofundării cooperării sale regionale în Europa de Sud-Est, RM nu a reușit să determine UE să o includă în Procesul de Stabilizare și Asociere alături de statele din Balcanii de Vest*. Astfel, chiar dacă, începând cu anul 2004, PEV a deschis noi oportunități pentru depășirea limitelor politice și instituționale ale APC, Moldova a rămas în continuare circumscrisă spațiului ex-sovietic al Europei de Est, exclus de la Politica de Extindere a UE. *Îndepărtarea RM de la dimensiunea de integrare europeană a PSESE nu a diminuat însă din ambițiile diplomației moldovene* de a folosi cooperarea regională în Sud-Estul Europei pentru a determina UE să accepte includerea Moldovei în „Pașetel Balcanilor de Vest” al Procesului de Stabilizare și Asociere. Astfel, dorind să acumuleze cât mai multe argumente în favoarea includerii sale în acest Proces, țara noastră a reușit să-și facă vizibilă prezența în cele mai importante proiecte și inițiative de cooperare desfășurate sub umbrela PSESE, cum ar fi cele inițiate în cadrul Mesei de Lucru nr. 1 „Democratizare și Drepturile Omului”; Mesei de Lucru nr. 2 „Reconstrucție economică, dezvoltare și cooperare”; Mesei de lucru nr. 3 „Probleme de Securitate”. Participând la respectivele proiecte și inițiative, Chișinăul a urmărit să convingă UE că RM este parte integrantă a spațiului Europei de Sud-Est.

În paralel cu aprofundarea cooperării în PSESE, Chișinăul a continuat să facă eforturi în vederea aderării RM la noi structuri și inițiative de cooperare regională din Sud-Estul Europei, scopul urmărit fiind același - *să imprime mai multă credibilitate statutului de stat sud-est european al Republicii Moldova și, în acest fel, să determine UE să trateze țara noastră în bloc cu restul statelor din Europa de Sud-Est*. Animată de acest obiectiv strategic, în decembrie 2003, diplomația de la Chișinău a reușit să obțină aprobarea UE pentru includerea Moldovei în calitate de observator la „Memorandumul de Înțelegere privind piața regională de electricitate în Europa de Sud-Est și integrarea acesteia în piața internă a UE”, lansat de Comisia Europeană sub egida PSESE la 15 noiembrie 2002, la Atena.

De asemenea, la 19 decembrie 2006, RM devine membră a noului Acord de Liber Schimb din Europa Centrală (CEFTA), conceput pentru a îngloba toate statele din Balcanii Vest, plus Moldova. În acest fel, CEFTA, considerată o antecameră în drumul spre UE, a înlocuit rețeaua de 32 de acorduri de comerț liber semnate între statele membre ale PSESE, sub egida UE, în perioada 2001-2004. Respectiv, *Moldova a devenit parte componentă a unei zone unice de comerț liber în Europa de Sud-Est, a cărei menire este pregătirea economiilor statelor membre CEFTA pentru integrarea lor treptată în spațiul economic comun al UE*.

Participarea RM la proiectele și activitățile PSESE, precum și aderarea ei la noi mecanisme de integrare regională din Europa de Sud-Est, au ancorat țara noastră în procesele integraționiste din regiune, au mărit vizibilitatea prezenței sale în evoluția relațiilor politico-diplomatice din Europa de Sud-Est și au contribuit la promovarea imaginii ei ca țară cu vocație și aspirații de integrare europeană.

3 Politica Europeană de Vecinătate (PEV)

Ca urmare a extinderii sale în Europa Centrală și de Est, UE s-a apropiat de spațiul ex-sovietic al Europei de Est, respectiv interesul ei pentru stabilitatea prosperitatea și securitatea statelor din regiune a crescut semnificativ. În acest context, în mai 2004, UE a elaborat *Politica Europeană de Vecinătate (PEV)* pentru statele vecine din Europa de Est și Bazinul Mării Mediteraneene, având ca scop crearea unui cerc de state prietene, prospere și stabile în jurul său.

PEV nu a schimbat cadrul juridic al relațiilor RM-UE. APC a rămas acordul de bază al parteneriatului moldo-comunitar, dar a fost complementat cu un document politic în forma unui Plan de Acțiuni UE-RM (PAUEM), destinat accelerării reformelor politice, economice și sociale în țara noastră, în schimbul aprofundării relațiilor cu UE. Atât autoritățile centrale, cât și principalele partide parlamentare au sperat că PEV va deschide RM drumul spre integrarea în UE. Speranțele clasei politice, precum și ale opiniei publice din țara noastră s-au împlinit, însă, parțial. *PEV a recunoscut aspirațiile europene ale RM, dar nu i-a acordat o perspectivă clară de aderare la UE într-o perioadă previzibilă*. De asemenea, deși țării noastre i s-a oferit, pentru prima oară, perspectiva integrării treptate în spațiul economic comunitar, colaborarea bilaterală cu UE a rămas în continuare dominată de limitele și constrângerile legale și instituționale impuse de APC. Mai mult, RM a fost inclusă în PEV alături de un șir de state sud-mediteraneene din

Africa de Nord și Asia Mijlocie, precum Maroc, Algeria Tunisia, Libia, Egipt, Liban, Iordania, Siria, Teritoriile Palestiniene, care nu au nici o vocație europeană. Aceasta a determinat RM să trateze PEV ca pe o strategie a Bruxellesului de a amâna pentru alte timpuri discutarea subiectului privind o nouă posibilă extindere a UE spre Est.

În pofida acestor deficiențe structurale, toate partidele parlamentare au susținut prin consens participarea RM la PEV - susținere materializată în Declarația Parlamentului Republicii Moldova cu privire la parteneriatul politic pentru realizarea obiectivelor de integrare europeană a țării, adoptată la 24 martie 2005. Conform acestei Declarații, dezvoltarea de mai departe a RM nu poate fi asigurată decât prin „promovarea consecventă și ireversibilă a cursului strategic spre integrare europeană”. Prin urmare, toate partidele semnatare ale Declarației s-au angajat să sprijine eforturile diplomatice, juridice și politice îndreptate spre îndeplinirea PAUEM, deoarece. *Astfel, la 24 martie 2005, integrarea Republicii Moldova în UE a fost consfințită juridic și politic, acesta devenind obiectivul primordial al politicii interne și externe promovate de autoritățile țării.*

Moldova a aderat la PEV în urma semnării PAUEM, la 22 februarie 2005. Prin acest Plan de Acțiuni atât RM, cât și UE și-au asumat un șir de angajamente comune și unilaterale, a căror îndeplinire a avut ca rezultat general dinamizarea relațiilor moldo-comunitare în domenii precum: dialogul

politic, reformele democratice, soluționarea conflictului transnistrean, dezvoltarea comerțului și reformele economice, justiția și afacerile interne, impulsivarea contactelor interumane etc. *Deși PEV nu a oferit RM o perspectivă europeană, totuși, prin beneficiile și oportunitățile sale, ea a depășit obiectivele politice ale APC, aflat încă în vigoare între țara noastră și UE.* Astfel, PEV a permis UE să se implice direct în găsirea unei soluții politice viabile pentru conflictul separatist din regiunea transnistreană a țării. UE participă în calitate de observator la negocierile în problema transnistreană în formatul „5+2” și este prezentă în Moldova la nivelul Politicii Europene de Securitate și Apărare (PESA), prin Misiunea UE de asistență la frontiera moldo-ucraineană (EUBAM). *În cadrul PEV, Moldovei i s-a acordat perspectiva integrării economice în spațiul comunitar, precum și cea a introducerii graduale a regimului de călătorii fără vize în UE pentru cetățenii moldoveni.* În domeniul comercial-economic, UE a devenit partenerul comercial numărul unu al RM, surclasând, astfel, Comunitatea Statelor Independente (CSI). În paralel cu progresele înregistrate de Moldova în aplicarea PAUEM, *Uniunea Europeană și-a deschis gradual piața internă pentru produsele moldovenești, oferindu-i Moldovei condiții privilegiate de comerț sub forma regimului GSP plus în ianuarie 2006 și a Preferințelor Comerciale Autonome în ianuarie 2008.*

În domeniul mobilității

persoanelor, RM și UE au inițiat un dialog intens cu privire la facilitarea regimului de călătorie a cetățenilor moldoveni în spațiul comunitar. Printre succesele acestui dialog în continuă desfășurare se numără negocierea și semnarea acordurilor de facilitare a regimului de vize și readmisie a persoanelor, precum și deschiderea Centrului Comun de Vize (Schengen) pe lângă Ambasada Ungariei la Chișinău. De asemenea, la 6 iunie 2008, UE și RM au încheiat un Parteneriat de Mobilitate, chemat să contribuie la înlăturarea cauzelor socio-economice ce încurajează migrația ilegală a cetățenilor moldoveni și să creeze condiții necesare pentru deplasarea legală circulară a forței calificate de muncă din/in UE.

Implementarea PEV în Moldova nu a fost, însă, întotdeauna un proces coerent, consecvent și continuu. Această realitate a fost reflectată în rapoartele Comisiei Europene din 3 decembrie 2006, 3 aprilie 2008 și 23 aprilie 2009 cu privire la progresele înregistrate de RM în realizarea Planului de Acțiuni convenit cu UE, precum și în evaluările efectuate la același subiect de experții locali. Astfel, *atât Comisia Europeană, cât și experții locali au constatat că, în ciuda progreselor înregistrate de RM în majoritatea domeniilor, implementarea efectivă a reformelor rămâne o provocare. Observațiile critice au vizat, în principal, dinamica nesatisfăcătoare a reformelor vizând justiția, combaterea corupției, libertatea mass-media, îmbunătățirea climatului de faceri și investițional.*

4 Parteneriatul Estic

La 23 mai 2008, Polonia și Suedia au propus crearea unui Parteneriat Estic între cele 27 de state membre ale UE și șase state din Europa de Est: Ucraina, Moldova, Georgia, Armenia, Azerbaidjan și Belarus. *În viziunea celor două state, noua inițiativă trebuia să consolideze dimensiunea estică a PEV.*

Inițiativa polono-suedeză a fost susținută de majoritatea statelor UE, reunite la Consiliul European din 20 iunie 2008, iar Comisia Europeană a fost invitată să propună modalități concrete de implementare a respectivei inițiative în primăvara anului 2009. La 1 septembrie 2008, în cadrul reuniunii extraordinare a Consiliului European, determinată de conflictul ruso-georgian din august 2008, șefii de state și de guverne ai țărilor UE au invitat Comisia Europeană să accelereze formularea viziunii sale asupra Parteneriatului Estic și să o înainteze statelor membre în decembrie 2008, cu trei luni mai devreme decât se stipulase anterior. La 3 decembrie 2008, Comisia Europeană a transmis statelor membre ale UE și Parlamentului European viziunea sa cu privire la Parteneriatul Estic. Proiectul, aprobat de statele membre la 20 martie 2009, nu a oferit celor șase

țări din Europa de Est, inclusiv Moldovei, o promisiune clară de integrare graduală în UE. Totuși, noua inițiativă europeană venea cu noi oportunități de aprofundare a relațiilor de parteneriat dintre UE și statele din Europa de Est, în particular pentru acele dispuse să-și asume și realizeze angajamente de ordin politic, instituțional, legislativ, economic și social, necesare pentru materializarea acestui deziderat.

Parteneriatul Estic a inițiat o nouă extindere a limitelor politice și, în același timp, o reajustare la noile realități a mecanismelor instituționale ale PEV pe vectorul său estic. Din acest punct de vedere, pentru RM o importanță deosebită prezintă, în special, următorii parametri ai Parteneriatului Estic, care prin conținutul lor apropie și mai mult PEV de Politica de Extindere a UE, și anume:

- 1) **Negocierea unor noi relații contractuale cu Moldova, Ucraina, Armenia, Azerbaidjan, Georgia și Belarus sub forma unor Acorduri de Asociere.** Spre deosebire, însă, de Acordurile de Asociere semnate de UE cu statele din Europa Centrală și din Balcanii de Vest, Acordurile de Asociere cu statele din Europa de Est nu vor stipula o perspectivă certă de integrare a lor în UE;
- 2) **Integrarea economică a statelor membre ale Parteneriatului Estic cu UE.** În acest sens, unul dintre obiectivele primordiale ale acordurilor va fi crearea unei Zone Aprofundate și Cuprinzătoare de Comerț Liber, care va acoperi întreg comerțul (produse agricole, industriale și servicii). Aceasta va atrage după sine asumarea unor angajamente legale obligatorii în vederea armonizării cadrului regulator intern cu cel comunitar în domeniile legate de comerț (fiscal, achiziții, subvenții, vamal, transport, proprietate intelectuală).
- 3) **Liberalizarea regimului de vize cu UE,** care presupune inițierea dialogului cu privire la introducerea regimului de călătorii fără vize în baza unui plan de acțiuni convenit cu fiecare țară în parte;
- 4) **Integrarea energetică cu UE,** în concordanță cu acquis-ul și politicile UE în domeniile energiei, comerțului, competiției și transportului. În cazul RM, aceasta înseamnă integrarea deplină în Comunitatea Energetică Europeană.

← Pagina 5

Atitudinea Moldovei față de Parteneriatul Estic a fost, inițial, una ambiguă - autoritățile de la Chișinău nu au îmbrățișat, dar nici nu au respins în totalitate noua inițiativă a UE. De facto, s-a dorit o mai mare diferențiere a țării noastre în grupul celor șase state vizate de Parteneriatul Estic, sperând să obțină de la UE singularizarea șanselor RM de a fi plasată pe o traiectorie accelerată de integrare și să evite, totodată, cuplarea țării noastre de locomotiva ucraineană. Astfel, în viziunea Guvernului moldovean condus de Partidul Comuniștilor, Parteneriatul Estic ar fi trebuit să pună un accent primordial pe dezvoltarea relațiilor bilaterale cu UE, plasând pe plan secundar dimensiunea multilaterală a cooperării. Poziția RM a devenit și mai confuză în urma declarațiilor pripite cu referire la Parteneriatul Estic, făcute de președintele țării, Vladimir Voronin. În interviul acordat ziarului rus „Kommersant” la 27 februarie 2009, liderul comunist a comparat noua inițiativă europeană cu o tentativă de încercuire a Rusiei. Tactica aleasă nu a adus rezultatele scontate, guvernării fiind puși în fața a două opțiuni - fie să accepte, fie să respingă oferta UE. După o scurtă perioadă de incertitudine, Republica Moldova a aderat, totuși, la Parteneriatul Estic, care a fost lansat oficial la 7 mai 2009 cu ocazia primului său Summit, organizat la Praga.

Preluarea puterii de către Alianța pentru Integrare Europeană, în urma alegerilor parlamentare anticipate din 29 iulie 2009, a impulsat relațiile RM cu UE, integrarea europeană devenind prioritatea strategică majoră a noii guvernări. În acest context, autoritățile și-au propus să valorifice la maximum oportunitățile Parteneriatului Estic. Drept urmare, în perioada septembrie 2009 - aprilie 2013, RM a reușit să înregistreze o serie de progrese în aprofundarea parteneriatului său cu UE, care au propulsat-o la nivelul de exemplu în cadrul Parteneriatului Estic. În particular, merită a fi menționate următoarele realizări:

- 1) **Negocierea Acordului de Asociere cu UE.** În perioada 12 ianuarie 2010 - 15 martie 2013 au avut loc cincisprezece runde de negocieri, în cadrul cărora au fost negociate, de facto, toate capitolele viitorului acord, în afară de cele referitoare la crearea Zonei de Comerț Liber Aprofundat și Cuprinzător;
- 2) **Negocierea Zonei de Comerț Liber Aprofundat și Cuprinzător.** Negocierile oficiale au fost lansate la 27 februarie 2012, în timpul vizitei de lucru la Chișinău a Comisarului european pentru comerț Karel de Gucht. Până la 15 martie 2013 au avut loc șase runde de negocieri, care urmează să fie finalizate în iunie 2013;
- 3) **Lansarea dialogului privind liberalizarea regimului de vize cu UE.** La 15 iunie 2010. În acest context, la 24 ianuarie 2011, Comisia Europeană a prezentat RM un Plan de Acțiuni structurat în patru blocuri: „Securitatea documentelor”; „Migrațiunile ilegale, inclusiv readmisia”; „Ordinea publică”; „Drepturile și libertățile fundamentale”. În mai 2012, Moldova a finalizat prima fază de implementare a Planului de Acțiuni, în cadrul căreia au fost elaborate, modificate, ajustate și aprobate 42 de acte legislative și normative în conformitate cu standardele și legislația UE. În Raportul său de progres privind implementarea Planului de Acțiuni pe vize din 21 septembrie 2011, UE a apreciat pozitiv progresul înregistrat de țara noastră în implementarea primei faze a Planului. La 19 noiembrie 2012, Consiliul UE a luat decizia de a iniția procesul de evaluare a implementării condițiilor celei de-a II-a faze;
- 4) **Negocierea și semnarea Acordului privind spațiul aerian comun între RM și UE.** Negocierile s-au desfășurat în trei runde, pe perioada 25 iulie - 26 octombrie 2011. Acordul a fost semnat la 26 iunie 2012 la Bruxelles și ratificat de Parlamentul de la Chișinău. Până

la finalizarea de către UE a tuturor procedurilor de ratificare, Acordul a intrat provizoriu în vigoare în baza schimbului de note verbale diplomatice. Respectivul Acord permite companiilor aeriene din UE să activeze în Moldova și celor moldovenești - în UE, anulând toate restricțiile privind frecvența zborurilor și accesul pe piață. În acest fel, vor exista condiții adecvate pentru atragerea activității unor noi companii aeriene în RM, inclusiv a celor de tip *low cost*;

- 5) **Integrarea în Comunitatea Energetică Europeană.** La 17 martie 2010, RM a devenit membră cu drepturi depline a Comunității Energetice. Aderarea la Comunitatea Energetică Europeană presupune integrarea treptată a liniilor electrice și conductelor de gaze naturale moldovenești cu cele din UE. Regulamentele Comisiei Europene și standardele UE în domeniul energetic devin obligatorii pentru producătorii, exportatorii, importatorii și distribuitorii de energie electrică și gaze naturale din țara noastră. În special, RM urmează să implementeze Pachetul III energetic compus dintr-un set de directive și regulamente ale Comisiei Europene, care au ca obiectiv formarea unei piețe unice de gaze naturale și energie electrică în UE pe baza divizării companiilor de furnizare și distribuție. Autoritățile moldovene s-au angajat să implementeze Pachetul III energetic până în 2020, scopul principal fiind asigurarea securității energetice a țării prin diversificarea surselor de energie și asigurarea unui cost mai mic pentru utilizatorii finali.

Conform ultimului Raport de Progres cu privire la implementarea Politicii Europene de Vecinătate, elaborat de Comisia Europeană și dat publicității la 20 martie 2013, RM a continuat să înregistreze foarte bune progrese la capitolul aprofundarea relațiilor cu UE. Totodată, Comisia Europeană a invitat autoritățile moldovene să îndeplinească recomandările-cheie restante, cum ar fi, în special:

- Continuarea cu fermitate a reformelor în domeniul justiției și al sistemelor de aplicare a legii, prin punerea în aplicare a strategiei de reformare a sectorului de justiție, precum și prin continuarea reformei MAI;
- Intensificarea luptei împotriva corupției, în special, prin reformarea procuraturii, sistemul judiciar, precum și prin asigurarea funcționalității depline a Centrului Național Anticorupție;
- Continuarea îmbunătățirii și simplificării procedurilor vamale cu scopul de a facilita comerțul exterior și de a reduce riscurile de corupție;
- Prevenirea blocajelor instituționale prin revizuirea Constituției Republicii Moldova;
- Aplicare integrală a Planului Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului și a Legii privind egalitate șanselor în conformitate cu angajamentele internaționale;
- Asigurarea independenței depline și efective a Consiliului Coordonator al Audiovizualului;
- Continuarea reformelor în sectorul de reglementare și armonizare cu acquis-ul comunitar în comerț și domeniile conexe ale comerțului, în paralel cu negocierea Zonei de Comerț Liber Aprofundat și Cuprinzător;
- Punerea în aplicare a reformei sectorului energetic, în conformitate cu angajamentele Comunității Energetice;
- Accelerarea reformei administrației publice și punerea în aplicare a strategiei de descentralizare, în vederea consolidării capacităților instituționale ale autorităților locale;
- Continuarea procesului de privatizare, în special, pentru marile companii cu capital majoritar de stat;
- Îmbunătățirea mediului de afaceri, inclusiv a tratamentului și procedurilor de înregistrare pentru investitorii străini, precum și combaterea economiei tenebre.

5 Asocierea Politică și Integrarea Economică cu UE

Asocierea politică și integrarea economică va reprezenta o etapă calitativ nouă în evoluția relațiilor RM cu UE. Bazele juridice, politice și instituționale ale noii etape vor fi trasate de viitorul Acord de Asociere cu Uniunea Europeană. Acesta va înlocui actualul Acord de Parteneriat și Cooperare, va recunoaște aspirațiile europene ale RM și va acoperi un șir de domenii de cooperare ce va avea ca scop dezvoltarea unor relații politice strânse și integrarea economică cu UE:

- **Dialogul politic**, care va presupune o convergență crescândă a pozițiilor ambelor părți pe subiecte internaționale, precum și poziții comune în domeniul securității și stabilității în Europa;
- **Cooperarea regională**, ca instrument de asigurare a stabilității și securității în vecinătatea europeană;
- **Libera circulație a mărfurilor** prin crearea graduală a zonei de comerț liber cu UE;
- **Libera circulație a forței de muncă** prin asigurarea tratamentului nediscriminatoriu pentru cetățenii moldoveni angajați legal în câmpul muncii în statele membre ale UE;
- **Libera circulație a serviciilor și capitalului** în temeiul Statutului Națiunii celei mai Favorizate în relațiile economice cu UE;
- **Armonizarea legislativă** care va atrage după sine creșterea graduală a compatibilității legislației moldovenești cu acquis-ul comunitar;
- **Justiția și afacerile interne**, care va cuprinde consolidarea statului de drept, dezvoltarea instituțiilor statului responsabile de aplicarea legii, prevenirea și combaterea criminalității și a altor activități ilegale;
- **Politicile de cooperare** în domeniile economic, cercetării, dezvoltării tehnologice,

dezvoltării regionale și locale, statisticii etc., toate destinate să asiste dezvoltarea economică și socială a RM;

- **Cooperarea financiară**, ce va trasa principiile și criteriile în baza cărora RM va beneficia de asistența financiară a UE pentru a pune în aplicare obiectivele Acordului de Asociere.

Totodată, Acordul de Asociere va înființa un nou cadru instituțional responsabil de monitorizarea și implementarea acordului, fiind create următoarele instituții:

- 1) **Consiliul de Asociere**, la nivel de miniștri ai Guvernului Republicii Moldova, membri ai Consiliului UE și Comisiei Europene. Consiliul va avea dreptul să facă recomandări și să ia decizii obligatorii pentru ambele părți;
  - 2) **Comitetul de Asociere** la nivel de oficiali de rang superior ai Guvernului Republicii Moldova, Consiliului UE și Comisiei Europene. Comitetul va asista Consiliul în procesul de îndeplinire a responsabilităților sale. De asemenea, Comitetul de Asociere va avea dreptul să creeze subcomitete sectoriale de cooperare;
  - 3) **Comitetul Parlamentar de Asociere**, compus din membrii Parlamentului Republicii Moldova și ai Parlamentului European.
- Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană va intra în vigoare doar după semnarea și ratificarea lui de către Republica Moldova și toate statele membre ale UE. Totuși, până la ratificarea lui deplină de către statele membre, RM și UE ar putea semna un Acord interimar privind implementarea unui anumit număr de clauze ale Acordului de Asociere, în particular, ale celor referitoare la libera circulație a mărfurilor și transport, după modelul statelor din Balcanii de Vest.

Republica Moldova, prioritară pentru programele de asistență ale țărilor UE

În pofida crizei politice de la Chișinău, partenerii de dezvoltare ai R. Moldova sunt hotărâți să continue programele demarate în ultimii ani în țara noastră și chiar să le extindă. Despre aceasta au discutat, în cadrul întrevederilor pe care le-au avut, în luna aprilie, cu responsabilii de domeniu din cadrul Cancelariei de Stat a R. Moldova, reprezentanții guvernelor de la Stockholm, Tallinn și Viena.

SUEDIA: o cooperare multidimensională

Strategia regională pentru Europa de Est pentru anii 2014-2020, situația curentă și de perspectivă a asistenței suedeze pentru R. Moldova, reforma administrației publice centrale, egalitatea de gen și combaterea corupției au fost punctele-cheie de pe agenda ședinței anuale privind cooperarea dintre R. Moldova și Regatul Suediei.

Prezent la reuniune, Victor Bodiu, Secretarul General al Guvernului, a mulțumit delegației suedeze pentru sprijinul constant oferit Moldovei de către administrația de la Stockholm și al cărui arie de acțiune vizează sectoare importante, precum: Democrația, Drepturile omului și Egalitatea de gen; Infrastructura durabilă, cu accentul pe eficiența energetică; Dezvoltarea pieței. Oficialul a subliniat că, grație inclusiv colaborării moldo-suedeze, R. Moldova a înregistrat succese notabile în lansarea mai multor inițiative de afaceri de către femei. Tot aici a fost menționat succesul implementării reformei administrației publice - atât centrale, cât și locale. La acest capitol se înscriu adoptarea Strategiei Naționale de Dezvoltare (SND) „Moldova 2020”, a Strategiei de descentralizare și a Programului de reformare a serviciilor publice pentru anii 2012-2015, instituționalizarea analizelor ex-ante și ex-post, elaborarea cadrului legal pentru introducerea funcției de secretar de stat.

Excelența Sa Ingrid Tersman a apreciat procesul de implementare a reformelor de către Guvern și și-a exprimat speranța că actuala criză politică va fi soluționată și nu va afecta proiectele de modernizare a statului: „R. Moldova este unul dintre pilonii veritabili ai Parteneriatului Estic și pentru noi este crucială ca țara dvs. să aibă un Executiv stabil, care să realizeze proiectele inițiate”. Ambasadoarea a menționat că Suedia examinează posibilitatea de a susține, în continuare, dezvoltarea autonomiei locale și a procesului de descentralizare în R. Moldova.

ESTONIA: accent pe e-Guvernare

Și pentru Tallinn, R. Moldova rămâne una dintre țările partenerie prioritare. Dovadă și faptul că, în ultimii ani, cooperarea bilaterală dintre cele două țări a cunoscut o dinamică ascendentă, ca urmare a cererii de expertiză în varii domenii, oferită R. Moldova, dar și a majorării volumului de asistență financiară alocată. Potrivit lui Ruslan Codreanu, șeful Direcției generale coordonarea politicilor, a asistenței externe și reforma administrației publice centrale

Victor Bodiu (centru, dreapta) în dialog cu Ingrid Tersman (centru, stânga)

din cadrul Cancelariei de Stat, suportul oferit de Estonia s-a resimțit în domeniul precum educația, sănătatea și buna guvernare. Pentru viitor, Guvernul optează pentru consolidarea inițiativelor moldo-estoniene existente. Astfel, prioritară rămâne agenda de e-Transformare și e-Guvernare, și componenta de e-Sănătate a acesteia - procese în care Estonia are o vastă experiență și de care pot beneficia și instituțiile partenere din R. Moldova.

Ruslan Codreanu și Lucreția Ciurea, Cancelaria de Stat

Vorbind despre e-Guvernare, Ruslan Codreanu a menționat că acesta e domeniul în care, în ultimii ani, au fost înregistrate succese notabile, care au condus la eficientizarea administrației publice și la îmbunătățirea calității vieții cetățenilor. Drept exemplu, servește lansarea Registrului serviciilor publice, a portalului www.servicii.gov.md și a mai multor servicii publice care pot fi oferite în regim online. Potrivit oficialului, deocamdată, serviciile publice în format electronic sunt accesate preponderent în capitală, însă Guvernul elaborează deja câteva inițiative în scopul extinderii acestora în teritoriu. În opinia delegației estoniene, acest subiect ar putea fi una dintre componentele cooperării bilaterale de viitor.

AUSTRIA: SND „Moldova 2020”, ca bază

În cadrul Cooperării pentru Dezvoltare a Austriei, R. Moldova este una dintre cele cinci țări prioritare din Europa de Est și Sud-Est. Scopul asistenței austriece este diminuarea sărăciei, drept suport de colaborare servind SND „Moldova 2020”. Cu referire la aceasta, Ruslan Codreanu a subliniat că, pentru implementarea cu succes a SND „Moldova 2020”, Guvernul mizează pe suportul comunității internaționale.

El a explicat că Strategia a fost con-

struită pe șapte priorități, identificate în urma unui studiu diagnostic al constrângerilor ce împiedicau creșterea economică - Studii bune pentru carieră, Drumuri bune, oriunde, Finanțe accesibile și ieftine, Business cu reguli clare de joc, Sistem de pensii echitabil și sustenabil, Energie furnizată sigur, Justiție responsabilă și incoruptibilă. „Am optat pentru șapte soluții la cele mai stringente șapte probleme cu care se confruntă țara, considerând că astfel vom realiza creșterea economică și vom reduce sărăcia. Pentru fiecare dintre cele șapte priorități avem stabiliți indicatori clari care, la rândul lor, sunt reflectați în cifre concrete. Atunci când acești indicatori vor fi atinși, efectele implementării Strategiei se vor răsfrânge și asupra domeniilor intersectoriale - sănătate, administrație publică, e-guvernare, migrație, cultură, mediu”. În context, Ruslan Codreanu a subliniat deschiderea de care a dat dovadă Guvernul în procesul de adoptare a Strategiei, prin organizarea unui amplu proces de consultări cu societatea civilă - fie prin dezbateri publice, fie prin opiniile expuse de cetățeni pe portalul special creat în acest scop, www.particip.gov.md. „Am insistat asupra acestor proceduri, inclusiv asupra adoptării Strategiei de către Parlament, pentru că am dorit să fie un document al întregii societăți, nu doar al Guvernului”, a spus el.

Delegația austriacă a apreciat progresele țării noastre și și-a exprimat speranța în dinamizarea cooperării bilaterale, în special, în domeniul educației vocaționale, care să creeze șanse reale de încadrare în câmpul muncii, și în cel al asigurării cu apă și canalizare în regiunile rurale. De asemenea, Austria este interesată de buna guvernare, inclusiv prevenirea conflictelor și managementul migrației, consolidarea societății civile și asigurarea egalității de gen în R. Moldova.

Nota bene!

Cooperarea actuală a Suediei cu R. Moldova se realizează prin prisma Strategiei de cooperare 2011-2014, cu un volum de finanțare anual de circa 10.846.435 euro. Pentru perioada 2013-2015, în cadrul cooperării bilaterale moldo-suedeze sunt planificate nouă proiecte în valoare totală de 13,98 milioane euro. La moment, în curs de implementare sunt 16 proiecte cu un buget total de 36,8 milioane euro. La finele lui 2012, valoarea asistenței externe oferite Republicii Moldova de către Agenția Austriacă pentru Dezvoltare se cifra la 10,6 milioane de euro.

EUROPENII PENTRU EUROPA A fost lansată ediția 2013 a Academiei Politice FES

Fundația Friedrich Ebert (FES) a lansat, pe 23 aprilie, Academia Politică FES, ediția 2013 - un program de instruire intensiv, compus din 34 de sesiuni serale și două trainig-uri de week-end, al cărui scop este formarea unei noi generații de politicieni, care să reprezinte cu devotament și competență interesele comunității din care fac parte, oferind soluții social-democrate sustenabile. Cu ajutorul trainerilor și al experților naționali și internaționali, participanții - tineri din rândul partidelor politice de orientare social-democrată, dar și tineri neafiliați politic, însă cu o poziție civică activă - își vor perfecționa cunoștințele și abilitățile politice, vor învăța despre social-democrație și despre provocările cu care se confruntă aceasta în sec. XXI. De asemenea, ei vor obține abilități și cunoștințe de prezentare în public, comunicare persuasivă, liderism oratoric, polemică și dezbateri. În cadrul unui modul de bună guvernare, vor dobândi competențe-cheie ce îi vor ajuta să fie mai eficienți, în special, în contextul interacționării cu alte organizații și cu administrația publică în politicile cheie sau domenii tematice de interes pentru ei. Acest modul le va permite să înțeleagă mai bine ce este guvernarea; cum poate fi influențată administrația publică; care sunt standardele internaționale și practicile de guvernare; să contribuie eficient la politicile publice și la procesul decizional în mod independent; să se organizeze pe sine, organizația și partenerii de o manieră care le va crește profesionalismul, credibilitatea, transparența și eficiența.

Șapte ONG-uri din Moldova, în Finala Premiului Fundației ERSTE pentru Integrare Socială 2013

În curând vor fi anunțate cele 33 de proiecte de integrare socială care vor fi premiate de Fundația ERSTE ca proiecte ce produc schimbări semnificative, sunt inovative și au în vedere integrarea socială a unuia sau a mai multor grupuri de persoane dezavantajate. Pentru ediția 2013 a Premiului Fundației ERSTE pentru Integrare Socială s-au înscris 1988 de proiecte din 13 țări, inclusiv 104 din Moldova. O echipă de experți locali a selectat pentru etapa finală șapte organizații de pe ambele maluri ale Nistrului. Proiectele finaliste vor fi evaluate de un juriu internațional, din care face parte și Corina Cepoi, directoarea Școlii de Studii Avansate în Jurnalism de la Chișinău. La Gala premiilor, ce se va desfășura la Viena în luna iunie, vor fi invitați câte un reprezentant din fiecare proiect finalist:

1. Asociația Obștească „Sprijin și Speranță” din Ungheni, proiectul „Șanse egale la educația timpurie pentru toți copiii”;
2. Asociația pentru Cooperare și Comunicare Democratică „DIALOG” din Cahul, proiectul „Cetățeni implicați pentru un oraș mai frumos”;
3. Asociația Obștească a copiilor și tinerilor cu nevoi educaționale speciale „VITA” din Chișinău, proiectul „Festivalul de Creativitate pentru copiii cu dizabilități multiple „Viața Împreună”;
4. Asociația Obștească „CCF Moldova - Copil, Comunitate, Familie” din Chișinău, proiectul „Casele de Copii de Tip Familial”;
5. Asociația Obștească „Concordia” din Dubăsari Vechi, proiectul „Pentru părinții noștri”;
6. Centrul de reabilitare „OSORC” din Tiraspol, proiectul „Reabilitare și consiliere pentru copii și tinerii cu dizabilități”;
7. Centrul de susținere a businessului pentru nevătători din Chișinău, proiectul „MATRA „VIP business support” program Moldova 2009-2012”.

În afara premiilor în bani, în valoare totală de 610.000 euro, cei 33 de câștigători (30 proiecte câștigătoare, două Premii Speciale din partea Juriului și Premiul Practicienilor) vor beneficia de suport în relația cu presa, asigurat de consultantți specializați în Relații Publice, pe o perioadă de doi ani. De asemenea, cele circa 130 de organizații finaliste vor fi integrate în Academia ONG-urilor a Fundației ERSTE - o platformă menită să le permită dezvoltarea diverselor competențe organizaționale. R. Moldova a participat pentru prima dată la ediția Premiului din 2011 și a avut rezultate foarte bune - opt organizații finaliste și două câștigătoare.

INTEGRAREA PRIN ARTĂ

Cannes 2013: ai noștri ca brazilii și filmele lor călătoare

Un festival internațional de film este vitrină, galantar cu de toate, dar și... inedit Centru de diagnosticare, de revelare a angoaselor universului uman. Cea de-a 66-a ediție a Festivalului de la Cannes vine cu un program gurmănd, încingând spiritele: pe cine va consacra pentru eternitate, după 12 zile de proiecții?

Larisa Turea,

în drum spre Croisette,
pentru „Obiectiv European”

Cannes 2013 se va deschide, după tipic, cu un film *hors concurs* **The Great Gatsby**, regie Baz Luhrmann, Leonardo di Caprio pe afiș. În selecția oficială, 19 pelicule (cinci autori francezi și nici un rus!): **Un chateau en Italie** de Valeria Bruni-Tedeschi (sora Carlei și cumnata lui Nicolas Sarkozy); **Inside Llewyn Davis** de Ethan Coen, Joel Coen; **Michael Kohlhaas** de Arnaud des Pallières; **Jimmy P. (Psychotherapy of a Plains Indian)** de Arnaud Desplechin; **Heli** de Armat Escalante; **The Past** de Asghar Farhadi; **The Immigrant** de James Gray; **Grigris** de Mahamat-Saleh Haroun; **A Touch of Sin** de Jia Zhangke; **Like Father, Like Son** de Kore-eda Hirokazu; **La vie d'Adèle** de Abdellatif Kechiche; **Shield of Straw** de Takashi Miike; **Jeune et jolies** de François Ozon; **Nebraska** de Alexander Payne; **La Vénus à la fourrure** de Roman Polanski; **Behind the Candelabra** de Steven Soderbergh; **La grande bel-**

Cannes 2013 se va deschide cu **The Great Gatsby**, cu Leonardo di Caprio în rol principal

lezza de Paolo Sorrentino; **Borgman** de Alex Van Warmerdam; **Only God Forgives** de Nicolas Winding Refn.

Secțiunea paralelă, **Un Certain Regard**, va fi inaugurat de filmul Sofiei Coppola **The Bling Ring** și conține tocmai cinci lucrări de debut. Cu certitudine, nu vom vom plictisi și ne vom înfrupta din trufandale-surpriză pe toate gusturile.

Românii, de la basarabeni până la francezi

Festivalul îmi pare incitant și pentru componentă românească valoroasă: Cristian Mungiu în Juriu, iar Maestro de ceremonii, gazdă plenipotențiară a seriei inaugurale și a celei de închidere, Audrey Tautou, îndrăgita Amelie, cea care - zice în cunoștință de cauză bunul meu prieten și coleg Tudor Caranfil - e de fapt Tăutu, trăgându-se, prin bunici, de pe undeva de prin Transilvania. Audrey Tautou, 36 de ani, a fost nominalizată de două ori

la premiile BAFTA, pentru **Amelie** (2001) și **Coco avant Chanel** (2009); a luat César-ul în 2000, pentru **Venus beauté** (institut) și va fi o gazdă de ispravă, scânteietoare. Însă prezența românească nu e doar aici: scurtmetrajul regizorului Radu Jude, **O umbră de nor**, e selecționat în secțiunea **Quinzaine des Réalisateurs**. „Numeroase sensuri pot fi găsite în acest film. Poate că cel mai important este exprimat într-un fragment din rugăciunea rostită de personajul principal (interpretat de Alexandru Dabija, regizor de teatru): **ticăloasa mea viață ca un somn a trecut, ca o umbră de nor...**”, zice Jude...

Apropo de scurtmetraje, Comitetul de selecție a avut de ales dintre 3500 de pelicule sosite din 132 de țări. Nouă dintre ele - din Iran, Islanda, Danemarca, Belgia, Polonia, Franța și Coreea de Sud - concurează la Palme d'Or; prima dată, unul vine din Palestina - **Condom Lead** de Mohammed Abou Nasser și Ahmad Abou Nasser.

MAGAZIN CULTURAL

RUBRICĂ DE SILVIA BOGDĂNAȘ

Michelangelo împotriva Mafiei

Un desen al celebrului artist Michelangelo, considerat unul dintre cele mai frumoase din cariera sa, este expus într-o școală din apropiere de Napoli, cu scopul de „a trezi conștiințele în teritoriile degradate de mafie”. Desenul, un studiu de cap pentru pictura „Leda”, va fi arătat

elevilor și familiilor lor în școala gimnazială, din 24 aprilie până pe 2 iunie, pentru „a aduce (în școală) cultură, creativitate și mai ales frumusețe”, au anunțat organizatorii proiectului. În ultimii ani, zona în care va fi expus desenul a fost teatrul mai multor crime și al unor activități infracționale comise de Camorra, mafia napolitană, căreia era să îi cadă victimă și Salvatore Sannino, primarul orașului.

Concurs de promovare a Poloniei pe Wikipedia, organizat de Institutul Polonez

Institutul Polonez din București și Wikipedia organizează, în perioada 15 aprilie - 26 mai, ediția a doua a concursului „Polish Ro.Wikipedia”. Scopul concursului este încurajarea dezvoltării Wikipedia în limba română - care, în momentul de față, conține peste 220.000 de contribuții - și, în același timp, promovarea imaginii Poloniei pe versiunea de limba română a enciclopediei online. După prima ediție a concursului, desfășurată între 5 noiembrie - 16 decembrie 2012, Wikipedia în limba română s-a îmbogățit cu peste o sută de articole fie create de la zero, fie dezvoltate în mod considerabil. Cei interesați se pot înscrie în concurs, prin trimiterea unui e-mail la adresa bucuresti@instytutpolski.org.

Maestro de ceremonii - Audrey Tautou, o franțuzoaică având rădăcini românești

La **Cinéfondation** e prezent Tudor Jurgiu cu filmul **În acvariu**. Aici, au fost selectate 18 filme din cele 1550 din 277 de școli din întreaga lume. S-au calificat, pe lângă filmul românesc, lucrări realizate la școlile de cinema din țări precum Rusia, Republica Cehă, Iran, SUA, Belgia, Chile, Mexic, Franța și Coreea de Sud. În acvariu a fost deja proiectat la Festivalul Internațional de Film de Scurt și Mediu Metraj Next (10-14 aprilie) de la București.

Pe lângă filmele din competiție, un impunător detașament de regizori promițători fac parte din programul **Romanian Short Waves 2013**, găzduit de **Short Film Corner**, secțiune noncompetitivă a Festivalului, adresată profesioniștilor din cinema. Printre aceștia îi remarcăm cu mândrie pe basarabeni Igor Cobileanski, cu pelicula **Colecția de arome**, și Dorian Boguță, cu **De azi înainte**. Programul e produs de Asociația Secvențe, susținut de Centrul Național al Cinematografiei și Institutul Cultural Român. La **Short Film Corner** este programat și **După fel și chip**, **As you like it**, documentar realizat de absolventa Universității Babeș-Bolyai, Paula Oneț, premiat anul trecut la Festivalul Internațional de Film Studentesc de la Cluj, dar și la festivalul CineMAiubit.

S-a redeschis Rijksmuseum de la Amsterdam

Celebrul Muzeu al Artelor, Tehnicilor și Istoriei din Amsterdam (Rijksmuseum) s-a redeschis pe 13 aprilie, după un proces de renovare costisitor care a durat zece ani și a costat 375 mln. de euro. Muzeul a fost închis în 2003 pentru cinci ani, după cum s-a anunțat inițial, însă lucrările de renovare au fost întârziate de inundații, apoi de obligativitatea îndepărtării azbestului, dar și de o dispută legată de accesul biciclistilor. La ceremonia de deschidere - ultimul eveniment oficial la care a luat parte Regina Beatrix, înainte de abdicarea de la tronul Olandei - au asistat peste 10.000 de persoane. Conform oficialităților, prin lucrările de renovare s-a încercat, înainte de toate, schimbarea percepției publicului asupra muzeului care adăpostește cea mai mare colecție Rembrandt din lume. Rijksmuseum s-a săturat de epitetul rigid, precum „Vaticanul din lumea artei” sau „casa vechilor maeștri”, încercând, inclusiv prin promovarea evenimentului inaugural, un concept cu totul nou. „Am avut o galerie pentru sticlă, o galerie pentru porțelanuri, o galerie pentru tablouri. Acum am mixat toate aceste zone și vom prezenta vizitatorilor povestea artei din Evul Mediu până în secolul XX”, afirmă Taco Dibbits, directorul colecțiilor din muzeu. Construit în 1885, Rijksmuseum acoperă, prin cele 8000 de opere expuse în 80 de încăperi, opt secole de istoria artei. Dintre toate exponatele, doar „Rondul de noapte”, capodopera realizată de Rembrandt la 1642, și-a reluat exact același loc, central, pe care l-a părăsit în urmă cu zece ani, înainte de începerea lucrărilor.

Jurați aleși pe sprânceană, unul ca unul, personalități active în branșă:

1. Steven Spielberg, președinte, unul dintre cei patru teribili (alături de Francis Ford Coppola, George Lucas și Martin Scorsese) ai Hollywood-ului șaptezecist
2. Vidya Balan, actriță, India
3. Christoph Waltz, actor, Austria, oscarizat, faimos după ce l-a filmat Quentin Tarantino în *Inglorious Basterds* și *Django*
4. Lynne Ramsay, scenaristă și regizoare, Marea Britanie
5. Cristian Mungiu, omul nostru, realizator, scenarist și producător, România
6. Naomi Kawase, regizoare, Japonia
7. Ang Lee, regizor, producător, scenarist, Taiwan
8. Nicole Kidman, actriță, Australia
9. Daniel Auteuil, actor, regizor, Franța